

Sygn. akt V ACa 942/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 czerwca 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie V Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia SA Ewa Kaniok

Protokolant: Katarzyna Iwanicka

po rozpoznaniu w dniu 1 czerwca 2022 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa I. T. i M. T.

przeciwko (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę ewentualnie o zapłatę ewentualnie o ustalenie

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 5 października 2021 r., sygn. akt II C 996/17

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz I. T. i M. T. kwotę 8100 (osiem tysięcy sto) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.**

Ewa Kaniok

Sygn. akt V ACa 942/21

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 października 2021 r. Sąd Okręgowy w Warszawie w punkcie pierwszym ustalił, iż umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 7 maja 2007 r. zawarta przez I. T. i M. T. z (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W. jest nieważna; w punkcie drugim ustalił, iż umowa nr (...) kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 17 czerwca 2008 r. zawarta przez I. T. i M. T. z (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W. jest nieważna; w punkcie trzecim zasądził od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz I. T., M. T. kwotę 156 016,01 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwot: a/ 150 362,45 zł od dnia 3 listopada 2017 r. do dnia zapłaty, b/ 5 654,15 zł od dnia 11 lipca 2020 r. do dnia zapłaty, w punkcie czwartym zasądził od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz I. T., M. T. kwotę 92 087,02 CHF z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 11 lipca 2020 r. do dnia zapłaty; w punkcie piątym oddalił powództwo główne w pozostałym zakresie oraz powództwa ewentualne w całości; w punkcie szóstym ustalił, iż koszty procesu w całości ponosi pozwany pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

Z ustaleń faktycznych, jakie legły u podstaw tego rozstrzygnięcia wynika, że powodowie zawarli z pozwanym bankiem dwie umowy kredytowe w celu zakupu działki budowlanej i następnie na sfinansowanie budowy domu jednorodzinnego na przedmiotowej działce.

Podczas wizyty w banku, pracownik poinformował powodów o wszelkich niezbędnych dokumentach potrzebnych do zawarcia umowy kredytowej

W dniu 13 kwietnia 2007 r. powodowie złożyli do (...) Banku S.A. wnioski o udzielenie kredytu hipotecznego na zakup działki budowlanej w kwocie 77.000,00 zł. Walutą kredytu miał być frank szwajcarski. Powodowie mieli możliwość wyboru waluty spośród: PLN, CHF, USD, Euro i GBP. Okres kredytowania powodowie określili na 29 lat.

M. T. w chwili składania wniosku kredytowego pracował jako zastępca dyrektora (...) w (...) S.A. Oddział w K. na podstawie umowy o pracę, powódka natomiast pracowała jako specjalista, również w (...) S.A. Oddział w K. na podstawie umowy o pracę.

Wśród posiadanych zobowiązań finansowych powodowie wskazali linię w ROR w (...) z aktualną kwotą zadłużenia 20.000,00 zł, kredyt hipoteczny w (...) z kwotą zadłużenia 207.800,00 CHF, kartę kredytową w (...) z przyznanym limitem w wysokości 10.000,00 zł i aktualnym zadłużeniem w wysokości 1.500,00 zł oraz linię w ROR w banku (...) w wysokości 3.000,00 zł.

Dnia 25 kwietnia 2007 r. bank wydał decyzję kredytową dot. wniosku kredytowego powodów o nr (...).

W dniu 7 maja 2007 r. M. T. i I. T. jako kredytobiorcy, podpisali z (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W. (obecnie (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.) umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...), waloryzowany kursem CHF z przeznaczeniem na zakup działki budowlanej oznaczonej, refinansowanie nakładów poniesionych na w/w inwestycję oraz finansowanie kosztów związanych z udzieleniem kredytu (§ 1 ust. 1 umowy). Wysokość kwoty kredytu określono na 77.000,00 zł (§ 1 ust. 2 umowy). Jako walutę waloryzacji kredytu wskazano walutę CHF (§ 1 ust. 3 umowy). Okres kredytowania ustalono na 348 miesięcy, tj. od dnia 7 maja 2007 r. do dnia 15 maja 2036 r. (§ 1 ust. 4 umowy), a spłata kredytu miała nastąpić w równych ratach kapitałowo – odsetkowych (§ 1 ust. 5 umowy). Termin spłaty kredytu wyznaczono na 15. dzień każdego miesiąca (§ 1 ust. 6 umowy).

Stosownie do § 1 ust. 3A umowy – kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 24 kwietnia 2007 r. według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku S.A. wynosi 34.025,62 CHF. Kwota niniejsza ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania Banku. Wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu może być różna od podanej w niniejszym punkcie.

Opłata przygotowawcza wynosiła 0,80% kwoty kredytu, tj. 616,00 zł (§ 1 ust. 7 umowy). Prowizja z tytułu przystąpienia do ubezpieczenia kredytu w (...) S.A. i (...) S.A. wynosiła 0,20% kwoty kredytu, tj. 154,00 zł (§ 1 ust. 7A umowy).

Składka tytułem grupowego ubezpieczenia mieszkań i budynków mieszkalnych wynosiła 0,0065% wartości nieruchomości, tj. 4,55 zł, płatna w terminach spłaty poszczególnych rat, jeżeli kredytobiorca przystąpił do umowy grupowego ubezpieczenia (§ 1 ust. 7B umowy).

Składka tytułem grupowego ubezpieczenia na życie i całkowitej niezdolności do pracy wynosiła 0,0417% kwoty bieżącego zadłużenia, płatna w terminach spłaty poszczególnych rat, jeżeli kredytobiorcy przystąpili do umowy grupowego ubezpieczenia (§ 1 ust. 7C umowy).

§ 1 ust. 8 umowy stanowi, iż oprocentowanie kredytu w stosunku rocznym wynosi 3,70%. W okresie ubezpieczenia kredytu w (...) S.A. i (...) S.A. dokonanego zgodnie z § 3 ust. 6 pkt. 1), oprocentowanie kredytu ulega podwyższeniu o 1,50 p.p. i wynosi 5,20%. Po zakończeniu okresu ubezpieczenia obniżenie oprocentowania kredytu o 1,00 p.p. następuje od daty spłaty najbliższej raty. Oprocentowanie dla należności przeterminowanych w stosunku rocznym w dniu zawarcia umowy wynosi 7,40% (§ 1 ust. 9 umowy).

Prawne zabezpieczenie kredytu stanowiła hipoteka kaucyjna wpisana do kwoty 115.500,00 zł, a ustanowiona na nieruchomości a także ubezpieczenie niskiego wkładu własnego kredytu w (...) S.A. i tym samym opłacenie składki ubezpieczeniowej za 36-miesięczny okres ubezpieczenia w wysokości 3,50% różnicy pomiędzy wymaganym wkładem własnym kredytobiorcy, a wkładem wniesionym faktycznie przez kredytobiorcę, tj. 735,00 zł. Jeśli z upływem pełnych 36-miesięcy okresu ubezpieczenia nie nastąpi całkowita spłata zadłużenia objętego ubezpieczeniem, ani inne zdarzenie kończące okres ubezpieczenia kredytobiorca zobowiązuje się do kontynuacji ubezpieczenia i tym samym opłacenia składki ubezpieczeniowej w wysokości 3,50% od kwoty niespłaconego brakującego wkładu własnego, przy czym łączny okres ubezpieczenia nie może przekraczać 108 miesięcy, licząc od miesiąca, w którym nastąpiła wypłata kredytu. Kredytobiorca upoważnił (...) do pobierania środków na opłacenie składki z tytułu kontynuacji ubezpieczenia z rachunku wskazanego w § 6 bez odrębnej dyspozycji.

Prawnym zabezpieczeniem kredytu na okres przejściowy do czasu przedłożenia w (...) odpisu księgi wieczystej nieruchomości, potwierdzającego prawomocny wpis hipoteki (o której mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu) stanowiło ubezpieczenie spłaty kredytu w (...) S.A. i (...) S.A. (§ 3 ust. 6 umowy).

Zgodnie z § 5 ust. 1 umowy wypłata kredytu miała nastąpić w złotych polskich. Przy czym kwota w wysokości 68.000,00 zł na rachunek zbywcy zawarty w akcie notarialnym umowy sprzedaży, kwota 2.000,00 zł wypłacona zgodnie z dyspozycją kredytobiorcy tytułem refinansowania poniesionych nakładów, kwota 7.000,00 zł z przeznaczeniem na sfinansowanie kosztów związanych z udzieleniem kredytu.

Spłata kredytu następowała na podstawie nieodwołanego, przez czas trwania umowy, zlecenia dokonywania przelewu z rachunku określonego w ust. 3 niniejszego § (tj. § 13 B) (§ 6 ust. 1 umowy).

W myśl § 7 ust. 1 całkowity koszt kredytu, który zobowiązany jest pokryć kredytobiorca, łącznie z opłatami i prowizjami to 49.502,67 zł. Rzeczywista roczna stopa oprocentowania dla Kredytu wynosiła 5,54% (§ 7 ust. 2 umowy). Wszelkie koszty związane ze zmianą lub wycofaniem zabezpieczenia ponosił kredytobiorca, zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz taryfami opłat i prowizji (§ 7 ust. 3 umowy). (...) był uprawniony do potrącania należnych opłat i prowizji z kwoty kredytu (§ 7 ust. 4 umowy). Łączna kwota wszystkich kosztów, opłat i prowizji związanych z zawarciem umowy, do której zapłaty obowiązany jest kredytobiorca wynosiła 74.140,82 zł (§ 7 ust. 7 umowy).

Zgodnie z umową (...) udzielił kredytobiorcy kredytu hipotecznego przeznaczonego na cel określony w § 1 ust. 1 w kwocie określonej w § 1 ust. 2, waloryzowanego kursem kupna waluty CHF wg tabeli kursowej (...) Banku S.A. Kwota kredytu wyrażona w CHF walucie jest określana na podstawie kursu kupna waluty CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia i godziny uruchomienia kredytu (§ 8 ust. 1 umowy).

Uruchomienie kredytu miało nastąpić po: 1) podpisaniu umowy, 2) uiszczeniu przez kredytobiorcę wpłaty z tytułu prowizji określonej w § 1, 3) ustanowieniu prawnych zabezpieczeń spłaty kredytu określonych w umowie, 4) złożeniu pisemnego oświadczenia o poddaniu się egzekucji przez ewentualnych Poręczycieli, 5) oraz po spełnieniu warunków określonych w § 4 ust. 2 umowy (§ 8 ust. 1 umowy).

(...) pobierał od kredytobiorcy prowizję w wysokości określonej w § 1 ust. 7 i ust. 7A płatną jednorazowo w dniu uruchomienia kredytu. Prowizja nie podlegała zwrotowi (§ 10 umowy).

W myśl § 11 ust. 1-2 umowy, kredyt oprocentowany był według zmiennej stopy procentowej, która ustalona została jako stawka bazowa LIBOR 3M z dnia 27 kwietnia 2007 r. wynosząca 2,35%, powiększona o stałą w całym okresie kredytowania marżę (...) w wysokości 1,35%. (...), co miesiąc, dokona porównania aktualnie obowiązującej stawki bazowej ze stawką ogłaszaną przedostatniego dnia roboczego poprzedniego miesiąca i dokona zmiany wysokości oprocentowania kredytu w przypadku zmiany stawki bazowej LIBOR 3M o co najmniej 0,10 p.p. (§ 11 ust. 3 umowy).

Zgodnie z § 12 ust. 1 umowy kredytobiorca zobowiązał się do spłaty kapitału wraz z odsetkami miesięcznie w ratach kapitałowo-odsetkowych w terminach i kwotach zawartych w harmonogramie spłat. Harmonogram spłat kredytu stanowił załącznik nr 1 i integralną część umowy i był doręczany kredytobiorcy listem poleconym w terminie 14 dni od

daty uruchomienia kredytu. Harmonogram spłat sporządzany jest w CHF (§ 12 ust. 2). W § 12 ust. 4 umowy wskazano, że raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A., obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14.50.

W myśl § 13B ust. 1 umowy kredytobiorca zleca i upoważnia (...) do pobierania środków pieniężnych na spłatę kapitału i odsetek z tytułu udzielonego kredytu z rachunku (...) określonego w § 6 ust. 3. Zlecenie udzielone Bankowi jest nieodwołalne i wygasa po całkowitym rozliczeniu kredytu.

W § 14 ust. 5 umowy wskazano, że wcześniejsza spłata całości kredytu lub raty kapitałowo – odsetkowej, a także spłata przekraczająca wysokość raty powoduje, że kwota spłaty jest przeliczana po kursie sprzedaży CHF w tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującym w dniu i godzinie spłaty.

W myśl § 17 ust. 6 umowy z chwilą wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego/od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności (...) z tytułu umowy kredytowej, (...) dokonuje przeliczenia wierzytelności na złote po kursie sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego lub wytoczenia powództwa. Zgodnie z § 17 ust. 7 umowy od dnia złożenia w Sądzie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności wystawionemu przez (...) bankowemu tytułowi egzekucyjnemu/ od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności (...) z tytułu umowy, (...) ma prawo pobierać odsetki ustawowe od całej kwoty zadłużenia.

W § 27 ust. 1 umowy wskazano, że integralną część umowy kredytowej stanowi „Regulamin udzielania kredytu hipotecznego dla osób fizycznych – (...)”. Kredytobiorca oświadczył, że zapoznał się z tym dokumentem i uznał jego wiążący charakter.

W § 32 ust. 1 umowy kredytobiorca oświadczył, że został dokładnie zapoznany z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i w pełni je akceptuje. Kredytobiorca oświadczył też, że jest świadomy, że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych, mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu.

W myśl § 1 ust. 1 Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych – w ramach (...) hipotecznych, stanowiącego integralną część umowy kredytowej, (...) udziela kredytów na cel mieszkaniowy / kredytów konsolidacyjnych / pożyczek hipotecznych w złotych polskich posiadaczom (...) połączonego z rachunkiem bilansującym. (...) udziela kredytów i pożyczek złotych waloryzowanych kursem następujących walut wymiennalnych: USD/EUR/CHF/GBP/SEK według tabeli kursowej (...) Banku S.A. Kredyt waloryzowany udzielany jest w złotych, przy jednoczesnym przeliczeniu na wybraną przez kredytobiorcę walutę (§ 1 ust. 2-3 Regulaminu).

Z kolei w § 23 ust. 2 i 3 Regulaminu zapisano, że wysokość każdej raty odsetkowej lub kapitałowo-odsetkowej kredytu waloryzowanego kursem przyjętej waluty określona jest w tej walucie, natomiast jej spłata dokonywana jest w złotych po uprzednim jej przeliczeniu według kursu sprzedaży danej waluty obcej, określonym w tabeli kursowej (...) Banku S.A. na dzień spłaty. Wysokość rat odsetkowych i kapitałowo-odsetkowych kredytu waloryzowanego wyrażona w złotych, ulega comiesięcznej modyfikacji w zależności od kursu sprzedaży waluty, według tabeli kursowej (...) Banku S.A. na dzień spłaty.

Zgodnie z treścią § 26 ust. 2 Regulaminu wcześniejsza spłata całości kredytu hipotecznego lub raty kapitałowo – odsetkowej kredytu waloryzowanego, a także spłata przekraczająca wysokość raty, przeliczana jest po kursie sprzedaży danej waluty obcej, ogłaszanych na dzień spłaty.

W § 31 ust. 3 Regulaminu określono, że w przypadku kredytów złotych waloryzowanych kursem waluty bankowy tytuł egzekucyjny wystawiany jest w złotych, po przeliczeniu wierzytelności (...) na dzień sporządzania tytułu egzekucyjnego według średniego kursu danej waluty w tym dniu, według tabeli kursowej (...) Banku S.A.

W myśl § 33 ust. 1 Regulaminu w trakcie okresu kredytowania kredytobiorca może poprzez złożenie pisemnego wniosku w dowolnym czasie i dowolną ilość razy zmieniać walutę, będącą podstawą waloryzowania kredytu. Przewalutowanie kredytu waloryzowanego na złotowy odbywa się po kursie sprzedaży dotychczasowej waluty kredytu wg tabeli kursowej (...) Banku S.A. (§ 35 ust. 1 Regulaminu), przy czym przewalutowania odbywają się po kursach z dnia i godziny przewalutowania kredytu (§ 35 ust. 4 Regulaminu).

Dnia 9 maja 2007 r. powodowie złożyli wniosek o wypłatę środków kredytu w kwocie 77.000,00 zł tytułem umowy o nr (...) z dnia 7 maja 2007 r.

Kredyt uruchomiono w dniu 15 maja 2007 r. w kwocie 34.521,41 CHF, przy tym bank pobrał prowizję w kwocie 264,28 CHF, tj. 616,00 zł oraz kwotę w wysokości 154,00 zł za ocenę wniosku.

Kwota kapitału udzielonego kredytu, po przeliczeniu na CHF, wynosiła 34.521,41 CHF, kwota odsetek 32.483,09 CHF, tj. łącznie 67.004,50 CHF.

W dniu 23 kwietnia 2008 r. powodowie złożyli do (...) Banku S.A. wniosek o udzielenie kredytu hipotecznego na budowę domu jednorodzinnego w kwocie 552.372,00 zł. Walutą kredytu miał być frank szwajcarski. Powodowie mieli możliwość wyboru waluty: PLN, CHF, USD, Euro i GBP. Okres kredytowania powodowie określili na 28 lat.

Dnia 26 maja 2008 r. bank wydał decyzję kredytową dot. wniosku kredytowego powodów o nr (...). Wskazano, że kwota kredytu to 560.105,21 zł, waluta waloryzacji CHF, okres kredytowania 360 miesięcy, wariant spłat – równe raty kapitałowo – odsetkowe (§ 1 ust. 2, 3, 4, 5 decyzji).

W dniu 17 czerwca 2008 r. M. T. i I. T. jako kredytobiorcy, podpisali z (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W. (obecnie (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.) kolejną umowę kredytu hipotecznego, tj. umowę o nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...), waloryzowany kursem CHF z przeznaczeniem na budowę domu jednorodzinnego położonego w miejscowości Ś., oraz pokrycie części składki ubezpieczenia kredytu w zakresie poważnego zachorowania oraz pobytu w szpitalu w wyniku choroby i nieszczęśliwego wypadku (§ 1 ust. 1A umowy). Wysokość kwoty kredytu określono na 560.105,21 zł (§ 1 ust. 2 umowy). Jako walutę waloryzacji kredytu wskazano walutę CHF (§ 1 ust. 3 umowy). Okres kredytowania ustalono na 336 miesięcy, tj. od dnia 17 czerwca 2008 r. do dnia 17 czerwca 2036 r. (§ 1 ust. 4 umowy), a spłata kredytu miała nastąpić w równych ratach kapitałowo – odsetkowych (§ 1 ust. 5 umowy). Termin spłaty kredytu wyznaczono na 1. dzień każdego miesiąca (§ 1 ust. 6).

Stosownie do § 1 ust. 3A umowy – kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 23 maja 2008 r. według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku S.A. wynosi 272.027,78 CHF. Kwota niniejsza ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania Banku. Wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu może być różna od podanej w niniejszym punkcie.

Bank nie pobrał prowizji za udzielenie przedmiotowego kredytu (§ 1 ust. 7 umowy). Opłata z tytułu ubezpieczenia spłaty kredytu w (...) S.A. i (...) S.A. wynosi 0,20% kwoty kredytu, tj. 1.120,21 zł (§ 1 ust. 7A umowy).

Składka miesięczna tytułem generalnej umowy ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych wynosi 0,0100% wartości nieruchomości. Suma ubezpieczenia wynosi 566.405,00 zł. Składka ubezpieczeniowa płatna jest w dniu uruchomienia kredytu oraz w terminach spłaty kolejnych rat kapitałowo – odsetkowych. Jeżeli kredytobiorca dostarczy do (...) polisę innego niż proponowany mu przez (...) ubezpieczyciela, potwierdzającą objęcie ochroną ubezpieczeniową nieruchomości będącej zabezpieczeniem kredytu wraz z przelewem praw na (...), składka nie zostanie pobrana za okres ubezpieczenia, na jaki została zawarta dostarczona polisa. Kredytobiorcy mają prawo do wypowiedzenia umowy ubezpieczenia zgodnie z warunkami ubezpieczenia (§ 1 ust. 7B umowy).

Składka tytułem ubezpieczenia spłaty kredytu w zakresie poważnego zachorowania oraz pobytu w szpitalu w wyniku choroby i nieszczęśliwego wypadku wynosi: jednorazowo – z góry za okres dwóch pierwszych lat – 1,4% od łącznej

kwoty kredytu, płatna w dniu uruchomienia kredytu; miesięcznie – z góry, po dwóch latach – 4% miesięcznej raty kredytu, płatna w terminach spłaty kolejnych rat kapitałowo – odsetkowych (§ 1 ust. 7D umowy).

§ 1 ust. 8 umowy stanowi, iż na dzień wydania decyzji kredytowej przez (...) oprocentowanie Kredytu wynosi 3,74%, marża (...) wynosi 0,85%. W okresie ubezpieczenia pomostowego kredytu w (...) S.A. i (...) S.A. dokonanego zgodnie z § 3 ust. 6 z tytułu refinansowania składki na ubezpieczenie pomostowe, oprocentowanie kredytu ulega podwyższeniu o 1,50 p.p. i wynosi 5,24%. Po zakończeniu okresu ubezpieczenia obniżenie oprocentowania kredytu o 1,50 p.p. następuje od daty spłaty najbliższej raty. Oprocentowanie dla należności przeterminowanych w stosunku rocznym w dniu wydania Decyzji kredytowej przez (...) wynosi 8,64% (§ 1 ust. 9).

Prawne zabezpieczenie kredytu stanowiła hipoteka kaucyjna wpisana do kwoty 840.157,82 zł ustanowiona na nieruchomości, przelew na rzecz (...) praw z polisy ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych nieruchomości obciążonej hipoteką.

Kredytobiorca upoważnił (...) do pobierania środków tytułem zwrotu kosztów ubezpieczenia w wysokości 3,50% kwoty kredytu objętej ubezpieczeniem, tj. 3.503,68 zł oraz zwrotu kosztów z tytułu kontynuacji ubezpieczenia z rachunku wskazanego w § 6 bez odrębnej dyspozycji (§ 3 ust. 3 umowy). Ponadto, prawne zabezpieczenie kredytu stanowił przelew praw z tytułu umowy grupowego ubezpieczenia spłaty rat kredytu w zakresie poważnego zachorowania oraz pobytu w szpitalu w wyniku choroby i nieszczęśliwego wypadku dokonany na warunkach określonych w oświadczeniu o przystąpieniu do Umowy ubezpieczenia zawartych we wniosku kredytowym (§ 3 ust. 5 umowy).

Prawnym zabezpieczeniem kredytu na okres przejściowy do czasu przedłożenia w (...) odpisu księgi wieczystej nieruchomości, potwierdzającego prawomocny wpis stanowiło ubezpieczenie spłaty kredytu w (...) S.A. i (...) S.A. (§ 3 ust. 6 umowy).

Zgodnie z § 5 ust. 1 umowy wypłata kredytu miała nastąpić w złotych polskich. Przy czym kwota w wysokości 552.372,00 zł na prace budowlane transzami zgodnie z dyspozycją kredytobiorcy, kwota 7.733,21 zł tytułem pokrycia części składki ubezpieczenia kredytu w zakresie poważnego zachorowania oraz pobytu w szpitalu w wyniku choroby i nieszczęśliwego wypadku. Kredyt miał zostać wypłacony w transzach.

Spłata kredytu następowała na podstawie nieodwołanego, przez czas trwania umowy, zlecenia dokonywania przelewu z rachunku określonego w ust. 3 niniejszego §, tj. § 12B (§ 6 ust. 1 umowy).

Uruchomienie kredytu miało nastąpić po: 1) podpisaniu umowy, 2) uiszczeniu przez kredytobiorcę wpłaty z tytułu prowizji i opłat określonych w § 1 umowy, 3) ustanowieniu prawnych zabezpieczeń spłaty kredytu określonych w umowie, 4) złożeniu pisemnego oświadczenia o poddaniu się egzekucji przez ewentualnych Poręczycieli, 5) oraz po spełnieniu warunków określonych w § 4 ust. 2 umowy. Wysokość kredytu wyrażoną w CHF określono jako sumę wszystkich uruchomionych transz kredytu, wyrażoną w CHF (§ 7 ust. 1 i ust. 4 umowy).

W myśl § 9 ust. 1-2 umowy, kredyt oprocentowany był według zmiennej stopy procentowej, która ustalona została jako stawka bazowa LIBOR 3M z dnia 28 marca 2008 r. wynosząca 2,89%, powiększona o stałą w całym okresie kredytowania marżę (...) w wysokości 0,85%. (...), co miesiąc, dokona porównania aktualnie obowiązującej stawki bazowej ze stawką ogłaszaną przedostatniego dnia roboczego poprzedniego miesiąca i dokona zmiany wysokości oprocentowania kredytu w przypadku zmiany stawki bazowej LIBOR 3M o co najmniej 0,10 p.p. (§ 9 ust. 3 umowy).

Zgodnie z § 10 ust. 1 umowy kredytobiorca zobowiązuje się do spłaty kapitału wraz z odsetkami miesięcznie w ratach kapitałowo-odsetkowych w terminach i kwotach zawartych w harmonogramie spłat. Harmonogram spłat kredytu stanowił załącznik nr 1 i został doręczany kredytobiorcom listem poleconym w terminie 14 dni od daty uruchomienia kredytu. Harmonogram spłat sporządzany jest w CHF (§ 10 ust. 2). W § 10 ust. 5 umowy wskazano, że raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A., obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14.50.

W myśl § 11B ust. 1 umowy kredytobiorca zleca i upoważnia (...) do pobierania środków pieniężnych na spłatę kapitału i odsetek z tytułu udzielonego kredytu z rachunku (...) określonego w § 6. Zlecenie udzielone Bankowi jest nieodwołalne i wygasa po całkowitym rozliczeniu kredytu.

W § 12 ust. 5 umowy wskazano, że wcześniejsza spłata całości kredytu lub raty kapitałowo – odsetkowej, a także spłata przekraczająca wysokość raty powoduje, że kwota spłaty jest przeliczana po kursie sprzedaży CHF w tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującym w dniu i godzinie spłaty.

W myśl § 15 ust. 4 umowy z chwilą wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego/ od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności (...) z tytułu umowy kredytowej, (...) dokonuje przeliczenia wierzytelności na złote po kursie sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego lub wytoczenia powództwa. Zgodnie z § 15 ust. 5 umowy od dnia złożenia w Sądzie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności wystawionemu przez (...) bankowemu tytułowi egzekucyjnemu/ od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności (...) z tytułu umowy, (...) ma prawo pobierać odsetki ustawowe od całej kwoty zadłużenia.

W § 25 ust. 1 umowy wskazano, że integralną część umowy kredytowej stanowił „Regulamin udzielania kredytu hipotecznego dla osób fizycznych (...)”. Kredytobiorca oświadczył, że zapoznał się z tym dokumentem i uznał jego wiążący charakter.

W § 29 ust. 1-2 umowy kredytobiorca oświadczył, że został dokładnie zapoznany z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i w pełni je akceptuje. Kredytobiorca oświadczył też, że jest świadomy, że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych, mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu.

W myśl § 1 ust. 2 Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych – w ramach (...), stanowiącego integralną część umowy kredytowej, (...) udziela kredytów i pożyczek złotych waloryzowanych kursem następujących walut obcych: USD/EUR/CHF/GBP/SEK, według tabeli kursowej (...) Banku S.A. Kredyt waloryzowany udzielany jest w złotych polskich, przy jednoczesnym przeliczeniu na wybraną przez kredytobiorcę walutę (§ 1 ust. 3 Regulaminu).

Z kolei w § 23 ust. 2 i 3 Regulaminu zapisano, że wysokość każdej raty odsetkowej lub kapitałowo-odsetkowej kredytu waloryzowanego kursem waluty określona jest w tej walucie, natomiast jej spłata dokonywana jest w złotych po uprzednim jej przeliczeniu według kursu sprzedaży danej waluty obcej, określonym w tabeli kursowej (...) Banku S.A. na dzień spłaty. Wysokość rat odsetkowych i kapitałowo-odsetkowych kredytu hipotecznego waloryzowanego wyrażona w złotych, ulega comiesięcznej modyfikacji w zależności od kursu sprzedaży waluty, według tabeli kursowej (...) Banku S.A. na dzień spłaty.

Zgodnie z § 26 ust. 2 Regulaminu wcześniejsza spłata całości kredytu hipotecznego lub raty kapitałowo – odsetkowej kredytu waloryzowanego, a także spłata przekraczająca wysokość raty przeliczana jest po kursie sprzedaży danej waluty, ogłaszanym na dzień spłaty.

W § 31 ust. 3 Regulaminu określono, że w przypadku kredytów złotych waloryzowanych kursem waluty obcej bankowy tytuł egzekucyjny wystawiany jest w złotych, po przeliczeniu wierzytelności (...) na dzień sporządzania tytułu egzekucyjnego według średniego kursu danej waluty w tym dniu, według tabeli kursowej (...) Banku S.A.

W myśl § 33 ust. 1 Regulaminu w trakcie okresu kredytowania kredytobiorca może poprzez złożenie pisemnego wniosku w dowolnym czasie i dowolną ilość razy zmieniać walutę, będącą podstawą waloryzowania kredytu. Przewalutowanie kredytu waloryzowanego na złotowy odbywa się po kursie sprzedaży dotychczasowej waluty kredytu wg tabeli kursowej (...) Banku SA (§ 35 ust. 1 Regulaminu), przy czym przewalutowania odbywają się po kursach z dnia i godziny przewalutowania kredytu (§ 35 ust. 4 Regulaminu).

Kredyt uruchomiono w dniu 31 października 2008 r., kwota kapitału kredytu wynosiła 259.517,68 CHF, kwota odsetek 218.127,73 CHF, tj łącznie 477.645,41 CHF.

Strony w dniu 10 grudnia 2008 r. zawarły aneks nr (...) do umowy nr (...) z dnia 7 maja 2007 r. zgodnie z którym określono termin spłaty kredytu na 1. dzień każdego miesiąca. Aneks podpisano w dniu 2 maja 2012 r.

Od dnia 1 kwietnia 2009 r. pozwany bank wprowadził zmianę regulaminów poprzez wskazanie w § 2 regulaminu zasad obliczania kursów wymiany walut.

Z dniem 1 lipca 2009 roku uległ zmianie Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach kredytów mieszkaniowych (...), stanowiącego integralną część umowy kredytu. Zmiany polegały m.in. na wprowadzeniu definicji spreadu walutowego i tabeli kursowej (...) Banku oraz zasad i przesłanek wyznaczania kursów walutowych i spreadu, opisanu zasad przeliczania kredytu z PLN na walutę. Z dniem 1 lipca 2009 roku bank umożliwił kredytobiorcom spłatę kredytu w walucie waloryzacji poprzez zawarcie aneksu. Informacje o takiej możliwości bank opublikował na stronie internetowej banku.

Powodowie w dniu 19 kwietnia 2012 r. zawarli aneks do umowy nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 r. zgodnie z którym strony ustalili odroczenie w spłacie kapitału (§ 1 aneksu) .

Celem obniżenia raty kredytu powodowie w dniu 2 maja 2012 r. złożyli wniosek o zmianę waluty spłaty kredytu hipotecznego o nr (...) i o nr (...) z waluty PLN na walutę CHF.

Dnia 2 maja 2012 r. powodowie zawarli z pozwanym aneks do umowy nr (...) z dnia 7 maja 2007 r. oraz do umowy o nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 r., zgodnie z którym Bank umożliwił kredytobiorcom dokonywanie zmian waluty spłaty kredytu hipotecznego ze złotych polskich na walutę waloryzacji oraz z waluty waloryzacji na złote polskie w okresie obowiązywania umowy.

Strony w dniu 25 maja 2012 r. zawarły aneks do umowy nr (...) z dnia 7 maja 2007 r. zgodnie, z którym ustaliły odroczenie w spłacie kapitału (§ 1 aneksu).

Powodowie pismem z dnia 9 października 2017 r. wezwali pozwanego do zapłaty na ich rzecz kwoty 23.408,42 zł oraz 7.215,34 CHF w związku z nieważnym charakterem umowy kredytowej o nr (...) oraz do zapłaty kwoty 17.429,95 zł oraz 51.618,88 CHF w związku z nieważnym charakterem umowy kredytowej o nr (...).

Dnia 10 października 2017 r. powodowie złożyli oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenie woli złożonego pod wpływem błędu dotyczącym umowy o nr (...).

Z tytułu kredytu udzielonego powodom na podstawie umowy o nr (...) z dnia 7 maja 2007 r. w okresie od dnia 15 maja 2007 r. do dnia 1 września 2017 r. powodowie ponieśli koszty z następujących tytułów: prowizja za udzielenie kredytu – 616,00 zł, prowizja za ubezpieczenie – 154,00 zł, składki za ubezpieczenie NWW – 2.026,90 zł oraz odsetki w wysokości 10.999,93 zł i 14.548,92 CHF. Od dnia 29 września 2017 r. do dnia 30 marca 2020 r. powodowie uiścili na rzecz pozwanego Banku dodatkowo kwotę w wysokości 1.970,55 CHF.

Kredyt tytułem umowy o nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 r. uruchomiono w dniu 20 czerwca 2008 r. w kwocie 238.935,21 zł. Następnie w dniu 15 września 2008 r. uruchomiono transze kapitału w kwocie 123.534,01 zł i w dniu 31 października 2008 r. transzę kapitału w kwocie 197.636,00 zł.

Z tytułu w/w kredytu udzielonego powodom na podstawie umowy o nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 r. w okresie od dnia 20 czerwca 2008 r. do dnia 1 września 2017 r. powodowie ponieśli koszty z następujących tytułów: prowizja za ubezpieczenie – 1.120,21 zł, składki za ubezpieczenie (...) – 1.832,58 zł, składki za ubezpieczenie NWW – 7.822,28 zł oraz odsetki w wysokości 40.517,79 zł i 6.048,05 CHF. Ponadto, powodowie uiścili na rzecz pozwanego kwotę

86.911,16 zł oraz 45.397,99 CHF. Od 29 września 2017 r. do dnia 1 kwietnia 2020 r. powodowie uiścili na rzecz pozwanego kwotę w wysokości 14.238,89 CHF.

Do dnia dzisiejszego powodowie regularnie spłacają raty kredytu w walucie CHF.

(...) ustala tabele kursowe dla kredytów waloryzowanych walutą obcą każdego dnia zwykle o godzinie 8:00 na podstawie średnich notowań z rynku międzybankowego prezentowanych w serwisach internetowych B. i R. oraz dodaniu do średnich kursów ustalonego przez zarząd banku spreadu walutowego. Tabela obowiązuje do wszystkich operacji walutowych z klientami banku w godzinach od 8:00 do 16:30. Raty kredytów hipotecznych zgodnie z umową kredytową rozliczane są po tabeli kursowej o godzinie 14:50. Kursy w tabeli kursowej (...) są oparte na kursach rynkowych i zmieniają się zgodnie ze zmianami rynku (w tym ze zmianami kursu średniego NBP). W przypadku większej zmienności na rynku tabela kursowa może zostać zaktualizowana w ciągu dnia w ślad za zmianami kursów rynkowych. Dokonując transakcji walutowych z klientami, związanych z uruchomieniem i spłatą kredytu waloryzowanego walutą obcą, bank dokonuje równoległych transakcji na rynku międzybankowym. Pozwany bank pełnił w latach 2009 -2016 r. funkcję Dealera Rynku Pieniężnego dla Narodowego Banku Polskiego.

Wysokość spreadu walutowego, stanowiącego przychód Banku, ustalał specjalnie do tego powołany komitet w postaci uchwały. Możliwość podwyższenia spreadu miał również Dyrektor, jednoosobowo.

W konstrukcji kredytu waloryzowanego Bank jest zabezpieczony przed ryzykiem walutowym, natomiast kredytobiorcy nie są zabezpieczeni przed ryzykiem walutowym, przy założeniu, że nie zarabiają w walucie CHF oraz nie posiadają aktywów w tej walucie oraz nie zawierają transakcji zabezpieczających przed takim ryzykiem. W przypadku wzrostu kursu waluty CHF, to kredytobiorcy poniosą z tego tytułu straty. Ponadto konstrukcja kredytu waloryzowanego nierównomiernie rozkłada ryzyko walutowe na kredytobiorców i pozwany Bank.

Powód zrelacjonował sposób zawarcia umowy kredytowej, a także podkreślił, iż pracownik Banku zapewniał go stabilności waluty franka szwajcarskiego, o fakcie, iż podpisywane umowy mają charakter standardowy, a oferowany przez Bank kredyt, jest najlepszym na rynku, co przedłożyło się również na zwiększenie posiadanego zaufania do Banku jako do instytucji finansowej. Pracownik Banku nie udzielił powodowi oraz jego małżonce informacji w jaki sposób ustalane są kursy walut, na czym polega spread walutowy, umowa została przygotowana przez pozwanego, a powodowie nie mieli możliwości ingerencji w treść jej zapisów.

Sąd uznał status powodów jako konsumentów za należycie wykazany.

Sąd Okręgowy wskazał, że powództwo w zakresie ustalenia nieważności umowy o nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 7 maja 2007 r. oraz umowy o nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 17 czerwca 2008 r. zawartej pomiędzy M. T. i I. T., a (...) Bank S.A. (obecnie (...) S.A. z siedzibą w W.), jak również zasądzenia na rzecz powodów kwoty wskazanej w pozwie zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Odnosząc się do interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności umów kredytowych, Sąd wskazał na art. 189 k.p.c. i podniósł, że umowa kredytowa wygenerowała długoterminowy stosunek prawny, który nie został dotychczas wykonany, a więc nawet uwzględnienie roszczeń o zapłatę nie reguluje w sposób definitywny wzajemnych relacji stron opartych na spornym stosunku prawnym.

Stwierdzenie nieważności umowy przesądza nie tylko o możliwości domagania się zwrotu już spełnionych świadczeń. Rozstrzyga również w sposób ostateczny o braku obowiązku spełniania na rzecz banku mających oparcie w treści umowy świadczeń w przyszłości, a więc o zezwoleniu na zaprzestanie spłaty kolejnych rat kredytu. Powodowie zachowują zatem interes prawny do wytoczenia powództwa o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego, mimo przysługującego im powództwa o świadczenie. Ustalające orzeczenie sądu zniesie wątpliwości stron i zapobiegnie dalszemu sporowi o roszczenia Banku wynikające z przedmiotowych umów.

Sąd Okręgowy wskazał, że strony nie umówiły się co do głównych świadczeń umowy. Brak określenia w umowie głównych świadczeń umowy prowadzi do stwierdzenia, że umowa jest w całości nieważna. Zarówno indeksacja, jak odesłanie do tabel kursowych stanowią przedmiot główny umowy, przy czym nie zostały one sformułowane jednoznacznie (brak wskazania zasad ustalania kursów, brak rzetelnej informacji o ryzyku walutowym przy jednoczesnym wykreowaniu poprzez indeksację takiego ryzyka oraz rodzaje kursów prowadzące do dalszych niejednoznaczności).

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, tym zasadą swobody umów, kredytobiorcy w chwili podpisania umowy powinni wiedzieć jaka jest kwota kredytu. Tymczasem poprzez jednostronne określanie kursu CHF przez pozwany bank, powodowie dowiedzieli się o wysokości kredytu przy jego wypłacie, po zastosowaniu dowolnie ustalonego przez pozwanego kursu CHF.

Zobowiązanie powodów ustalane było w odniesieniu do kursu waluty CHF, która to waluta w okresie spłaty kredytu była podstawą określania wysokości kapitału pozostającego do spłaty oraz odsetek. Oznacza to, że nie tylko wysokość kapitału kredytu była jednostronnie ustalona przez pozwanego, lecz w każdym okresie trwania kredytu (...) S.A. naliczał odsetki od kapitału powstałego w wyniku zastosowania dowolnie ustalonego kursu CHF.

Sąd uznał, że nie jest dopuszczalne, aby postanowienia umowne dawały jednej ze stron uprawnienie do kształtowania według swojej woli zakresu obowiązków drugiej strony. Byłoby to oczywiście sprzeczne z naturą umowy.

Wskazał również na sprzeczność umowy z art 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe w brzmieniu z dnia zawarcia umowy.

W świetle art. 69 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2017 r., nr 1876 j.t ze zm.) bank mógł czerpać zysk z umów kredytu wyłącznie w postaci odsetek oraz prowizji. Natomiast bank w umowie zastrzegł na swoją rzecz dodatkowy zysk w postaci marży na kursie, który uzyskiwał poprzez dokonywanie przeliczeń waluty w oparciu o dowolnie ustalany przez siebie kurs waluty.

W umowach określona została wyłącznie kwota uruchomienia kredytu, tj. zobowiązanie banku do wypłaty określonej kwoty wyrażonej w PLN, nie zostały jednak określone świadczenia powodów, tj. wysokość salda kredytu, sposób jego wyliczenia oraz zasady, w oparciu o które miały być określone zobowiązania powodów w postaci spłaty rat. W konsekwencji powodowie według stanu na dzień zawarcia spornych umów nie byli w stanie określić wysokości swojego zadłużenia.

Postanowienia umowy dawały pozwanemu bankowi dowolność kształtowania wysokości zobowiązania powodów wobec banku z tytułu zaciągniętych kredytów i wyłącznie od jego woli zależała wysokość tych świadczeń. Strony nie określiły zatem w umowie wzajemnych głównych świadczeń stron, a taka sytuacja jest sprzeczna z naturą stosunku umowy (art. 353¹ k.c.). Bank nie posiadał żadnego sprecyzowanego mechanizmu ustalania marży doliczanej do kursu bazowego. W umowach nie zostały określone zasady spłaty kredytu. Umowy nie precyzowały bowiem w jaki sposób bank będzie ustalał kursy w tabelach, które miały mieć zastosowanie do dokonywanych przez powodów spłat w walucie PLN.

Przyjmując, że klauzula waloryzacyjna określała główne świadczenia stron sąd uznał, że przedmiotowe umowy nie zostały nigdy skutecznie zawarte.

Zdaniem Sądu, sprzeczność treści takich umów wynika z art. 351¹ k.c. i art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe, a w konsekwencji w świetle art. 58 § 1 k.c. umowa jest nieważna.

Powodowie podnosili, iż umowy kredytu łączące ich z pozwanym są nieważne z uwagi na treść postanowień zawartych w umowach kredytowych przewidujących waloryzację kwoty głównej kredytu (§ 1 ust. 3A w zw. z § 1 ust. 3, § 8 ust. 1 umowy o nr (...) oraz § 1 ust. 3A w zw. z § 1 ust. 3 umowy o nr (...)) do kursu waluty CHF oraz powodujące w konsekwencji wyliczenie rat od kwoty będącej równoważnością w CHF kwoty kredytu w PLN oraz klauzule powodujące ich przeliczenie z waluty CHF na PLN w datach wymagalności rat po kursie sprzedaży, tj. § 12 ust. 4 w zw. z § 12 ust. 1

umowy o nr (...) oraz § 10 ust. 5 w zw. z § 10 ust. 1 umowy o nr (...). Spłata wszelkich zobowiązań powodów z tytułu w/w umów kredytowych była dokonywana w złotych według kursu sprzedaży wskazanego w tabeli kursów dewizowych pozwanego stworzonej m.in. na potrzeby ustalenia kursów dla kredytów waloryzowanych do walut obcych zgodnie z § 12 ust. 4 umowy o nr (...) oraz zgodnie z § 10 ust. 5 umowy o nr (...) (kurs sprzedaży dowolnie ustalany przez pozwanego).

Czynniki obiektywne, a zatem sprawdzalne z punktu widzenia konsumenta, jak w szczególności wysokość rynkowych kursów wymiany franka szwajcarskiego, tylko częściowo wpływają na ostateczny koszt kredytu ponoszony przez konsumenta, skoro kurs kupna lub sprzedaży waluty obcej określony w tabeli kursowej banku zawiera marżę kupna lub marżę sprzedaży, która to wartość jest zależna wyłącznie od woli banku. Niewątpliwie zatem regulacja ta stanowi o naruszeniu przez bank dobrych obyczajów, które nakazują, aby ponoszone przez konsumentów koszty związane z zawarciem umowy były możliwe do przewidzenia.

W przedmiotowych umowach wysokość świadczenia określona została w ten sposób, że kwotę kredytu przeliczano najpierw ze złotych polskich na franki szwajcarskie, po kursie wskazanym przez bank (uzyskując równowartość kredytu w walucie obcej), a następnie, bezpośrednio przy określaniu każdej kolejnej raty, przeliczano wskazywaną przez bank kwotę franków szwajcarskich na złotówki znów po kursach ustalanych przez bank na podstawie jego tabel, przy czym pierwsza z tych operacji odbyła się w oparciu o kurs kupna, a pozostałe dotyczące spłat rat po kursie sprzedaży. Co istotne, kurs kupna był niższy od kursu sprzedaży, a co za tym idzie, bank dokonując dwukrotnego przeliczenia kwoty zobowiązania (najpierw w momencie jego wypłaty po niższym kursie, a następnie w momencie jego spłaty po kursie wyższym) uzyskuje nadwyżkę (tzw. spread), a więc dodatkowe wynagrodzenie, wysokości którego w momencie zawierania umowy kredytu, konsumenci nie są w stanie oszacować.

Powodowie nie posiadali możliwości kontroli sposobu wykonywania przez bank przedmiotowych umów w kwestionowanym w toku niniejszego postępowania zakresie, a w szczególności w zakresie wysokości salda kredytu i wysokości rat kredytowych. Zawierając umowy, nie mogli również w żaden sposób określić potencjalnego ryzyka z tym związanego, także nie mogli oszacować całkowitych kosztów związanych z kredytami. Co istotne, bank nie ponosił żadnego ryzyka, gdyż w każdej sytuacji ewentualne ryzyko kursowe mógł zniwelować poprzez dowolne ustalenie kursu w tabeli bankowej. Świadczenia - w świetle umów decydował o tym wyłącznie pozwany. Powyższe skutkuje naruszeniem zasady ekwiwalentności wzajemnych świadczeń powodów oraz pozwanego Banku. Pozwany w całości bowiem przeniósł na powodów ryzyko kursowe, zabezpieczając w ten sposób wyłącznie swoje interesy, bez przyznania w zamian jakichkolwiek korzyści na rzecz powodów.

Ocena klauzul waloryzacyjnych zawartych w umowach jako abuzywne i jednocześnie brak możliwości zastąpienia jej innymi klauzulami, skutkuje brakiem zgodnych oświadczeń woli stron w chwili zawarcia umów w tym zakresie, a zatem skutek prawny jest taki sam jak przy stwierdzeniu nieważności na podstawie art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe w związku z 351¹ k.c. i art. 58 § 1 k.c.

Z umów nie wynikało, aby kurs waluty wpisywany do tabeli kursów obowiązującej w banku w dniu przeliczania całej kwoty kredytu na CHF, a następnie w dniu spłaty każdej kolejnej raty musiał przybrać wartość rynkową albo jakąkolwiek wartość możliwą do ustalenia i przewidzenia przez drugą stronę umowy. Umowa, w tym regulamin, nie przewidywała żadnych kryteriów, wedle których miałyby być ustalony kurs z tabeli. Ewentualna rynkowość kursów pozostaje bez związku z niniejszą sprawą. Rynkowość odnosi się bowiem do sposobu wykonywania umowy, a nie ukształtowania praw i obowiązków kredytobiorców.

Nie ma znaczenia czy powodowie i pozwany rozumieli mechanizm indeksacji i zmiany wartości kapitału oraz rat na skutek zmiany kursu waluty.

Brak możliwości określenia ścisłej wysokości części kapitałowej każdej raty przesądzał o niemożności precyzyjnego określenia części odsetkowej. Odsetki bowiem powinny być naliczane od aktualnego salda zadłużenia, co wymaga

wiedzy na temat wysokości salda zadłużenia po spłacie każdej kolejnej raty. Nie można w sposób rzetelny policzyć wysokości odsetek nie wiedząc, w jakich częściach w każdej racie ma dojść do spłaty kapitału.

Polski porządek prawny dopuszcza możliwość zawierania umów o kredyt w walucie polskiej indeksowany do waluty obcej. Stanowi o tym wprost art. 69 ust. 2 pkt 4a i art. 69 ust. 3 ustawy Prawo bankowe. O tym, że umowa kredytu indeksowanego do waluty obcej mieści się w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (art. 353 k.c. w zw. z art. 69 Prawa bankowego) wypowiedział się również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 stycznia 2016 r. (sygn. akt I CSK 1049/14, Legalis 1450586). Jednak okoliczność, że polski system prawny dopuszcza zawieranie umów o kredyt denominowany lub indeksowany nie wyczerpuje, zdaniem Sądu problematyki zgodności z prawem każdej umowy o kredyt indeksowany. Zdaniem Sądu, klauzule waloryzacyjne opisujące mechanizm indeksacji stosowane w umowach kredytowych powinny być przedmiotem badania pod kątem ich zgodności z art. 358¹ § 2 k.c. oraz pod kątem tego, czy mogą być uznane za rażąco naruszające interesy konsumentów i sprzeczne z dobrymi obyczajami (na podstawie 385¹ § 1 k.c.).

Całkowicie bezprzedmiotowa dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy była okoliczność, że powodowie od dnia 1 lipca 2009 r. mieli możliwość spłaty rat kredytu bezpośrednio w walucie CHF. Argument ten wywołałby zamierzony skutek tylko w sytuacji gdyby saldo kredytu zostało wyrażone w walucie CHF. Natomiast w przedmiotowych umowach saldo kredytu nigdy nie było i nie mogło być wyrażone w walucie obcej.

Sąd wskazał również, iż rażącym naruszeniem interesów powodów jako konsumentów jest także ukształtowanie zabezpieczenia kredytu w ten sposób, że pokrywając koszt ubezpieczenia, powodowie mogą następnie stać się dłużnikiem ubezpieczyciela z racji wypłaconego pozwanemu odszkodowania. Powodowie potencjalnie płacą zatem podwójnie – pokrywają zarówno koszt ubezpieczenia, jak i koszt ewentualnie niespłaconego kredytu, ze wszystkimi odsetkami i innymi świadczeniami wynikającymi z umowy. W narzuconym przez pozwanego rozwiązaniu problemu zabezpieczenia niskiego wkładu własnego, korzyść jest rażąco jednostronna: tylko pozwany korzysta z dobrodziejstw ubezpieczenia, nie ponosząc przy tym z tego tytułu żadnych kosztów. Co więcej, porównując narzucone powodowi rozwiązanie do sytuacji, w której to powodowie byłiby ubezpieczającym, ich sytuacja prawna jako konsumentów jest pogorszona – oto liczyć muszą się z obowiązkiem zwrotu świadczenia ubezpieczycielowi w zakresie wypłaconego odszkodowania, co w sytuacji gdyby byli ubezpieczającym, co do zasady nie miałyby miejsca.

Podsumowując, Sąd I instancji uznał, że umowy zawarte przez powodów z pozwanym bankiem dnia 7 maja 2007 r. i dnia 17 czerwca 2008 r. były nieważne – zgodnie z art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 pkt 2 Prawa bankowego w zw. z art. 353¹ k.c. z uwagi na brak określenia wysokości świadczenia.

W konsekwencji jak wskazał Sąd zachodzą podstawy do ustalenia zgodnie z art. 189 k.p.c. nieważności umów

Nieważność umowy o kredyt o nr (...) z dnia 7 maja 2007r. i umowy o nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 r. skutkowałą uznaniem za uzasadnione, co do zasady żądań powodów zgłoszonych w pozwie.

Sąd przywołał i wyjaśnił treść art. 405 k.c. oraz art. 410 § 1 i 2 k.c.

Sąd miał na względzie także aktualne stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uchwale z dnia 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20 (Legalis nr 2532281), w której Sąd Najwyższy wskazał, że w przypadku stwierdzenia nieważności umowy kredytowej, umowę należy rozliczyć zgodnie z teorią dwóch kondykcji przyjmując, że obu stronom umowy, czyli kredytobiorcom i bankowi przysługują dwa odrębne roszczenia.

Pozwany w niniejszej sprawie nie podniósł zarzutu zatrzymania ani potrącenia.

Nie sposób było również uznać, by pozwany nie był wzbogacony kosztem powodów lub by zaistniały przesłanki wymienione w art. 409 k.c. Zgodnie z tym przepisem obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa,

jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

W ocenie Sądu nie można postawić znaku równości między zużyciem czy utratą wzbogacenia w rozumieniu ww. przepisu a obowiązkiem zwrotu przez powodów na rzecz pozwanego wzajemnego świadczenia, spełnionego w wykonaniu nieważnej umowy. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 kwietnia 2008 r., (I PK 247/07, OSN 2009, Nr 17–18, poz. 223) przypadki zużycia lub utraty wzbogacenia w świetle art. 409 k.c., powodujące odpadnięcie wzbogacenia, muszą ograniczyć się do tych tylko sytuacji, kiedy nastąpiło to bezproduktywnie, a więc bez uzyskania jakiegokolwiek ekwiwalentu, czy też innej korzyści dla majątku wzbogaconego.

W niniejszej sprawie brak było jakiegokolwiek dowodu na okoliczność, że pozwany uzyskał korzyść zużył lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony.

Jednocześnie z art. 411 k.c. wprost wynika, że brak możliwości żądania zwrotu świadczenia nienależnego nie obejmuje sytuacji, gdy jego spełnienie nastąpiło w wykonaniu nieważnej umowy.

W niniejszej sprawie podstawą prawną świadczenia była nieważna czynność prawna, która nie stała się ważna mimo spełnienia świadczenia, a w takim wypadku wiedza spełniającego świadczenie, że nie był do świadczenia zobowiązany, nie zwalnia odbiorcy świadczenia od jego zwrotu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 19.9.2018 r., I CSK 575/17, Legalis nr 1829409).

Sąd przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy miał również na uwadze uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r. o sygn. III CZP 6/21. Sąd Najwyższy wskazał, że niedozwolone postanowienie umowne należy co do zasady uznać za nigdy nie istniejące, w związku z czym nie może ono wywoływać skutków wobec konsumentów, a zapłacone na jego podstawie kwoty są nienależne i podlegają restytucji. Umowa, która nie może wiązać bez niedozwolonego postanowienia, jest w całości bezskuteczna, a w konsekwencji konsument i kredytodawca mogą żądać zwrotu świadczeń spełnionych na jej podstawie jako nienależnych (art. 410 § 1 k.c.).

Podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia nie zasługiwał na uwzględnienie.

Instytucja przedawnienia dotyczy jedynie roszczeń majątkowych, czyli prawa do żądania świadczenia (art. 117 § 1 k.c.). Nie ulegają przedawnieniu żądania ustalenia prawa lub stosunku prawnego oparte na art. 189 k.p.c. Powodowie w niniejszej sprawie w roszczeniu głównym żądają ustalenia nieważności umowy, czyli ustalenie nieistnienia praw, jakie miałyby z tej umowy wynikać. Roszczenie to nie podlega przedawnieniu.

Sąd, mając na względzie uchwałę Sądu Najwyższego ze sprawy III CZP 6/21 nie uwzględnił podniesionego przez bank zarzutu przedawnienia w zakresie roszczenia majątkowego. Przedawnienie roszczenia restytucyjnego konsumenta nie może rozpocząć biegu – zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej - zanim konsument dowiedział się lub, rozsądnie rzecz ujmując, powinien dowiedzieć się o niedozwolonym charakterze postanowienia umownego.

Mając na uwadze powyższe Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów całą dochodzoną pozwem kwotę, tj. 156.016,01 zł wraz z odsetkami ustawowymi z opóźnienie liczonymi od kwot: a) 150.362,45 zł od dnia 3 listopada 2017 r. do dnia zapłaty.; b) 5.654,15 zł od dnia 11 lipca 2020 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 92.087,02 CHF wraz z odsetkami ustawowymi z opóźnienie od dnia 11 lipca 2020 r. do dnia zapłaty.

Pismo zawierające rozszerzenie powództwa pozwany odebrał w dniu 10 lipca 2020 r., w związku z powyższym sąd uznał, iż od dnia 11 lipca 2020 r. pozwany pozostawał w opóźnieniu, co do zapłaty kwot 5.564,15 zł i 92.087,02 CHF. Natomiast o odsetkach od kwoty 150.362,45 zł Sąd orzekł przyjmując, iż pozwany pozostawał w opóźnieniu w zapłacie w/w kwoty od dnia 3 listopada 2017 r., zgodnie z żądaniem pozwu, z uwagi na wcześniej skierowane przez powodów do pozwanego, wezwanie do zapłaty.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany zaskarżając go w pkt I, II, IV, VI, zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania tj.:

a) art. 235² § 1 pkt. 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c., poprzez pominięcie postanowieniem z dnia 5 października 2021 roku wniosku Pozwanego w przedmiocie dopuszczenia dowodu z opinii biegłego, sformułowanego w pkt. III petitum pisma z 18 listopada 2019 roku (tezy ogólnoeconomiczne dotyczące w szczególności sposobu ustalania kursów walut przez podmioty działające na rynku finansowym, ustalonych zwyczajów w tym zakresie i rynkowego charakteru kursów Pozwanego) jako nieistotnego dla rozstrzygnięcia sprawy, co miało wpływ na rozstrzygnięcie, ponieważ pozwoliłoby wykazać brak możliwości ustalania kursów przez Bank w sposób dowolny, zgodność spornych klauzul z dobrymi obyczajami i brak naruszenia interesu Powoda;

b) art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c., poprzez pominięcie postanowieniem z dnia 13 grudnia 2019 roku wniosku Pozwanego w przedmiocie dopuszczenia dowodu z opinii biegłego, sformułowanego w pkt. I petitum pisma z 18 listopada 2019 roku (wyliczenia z wykorzystaniem kursu średniego NBP), pomimo że uzupełnienie opinii biegłego o wyliczenia rat kredytu Powoda w oparciu o kurs średni CHF/PLN Narodowego Banku Polskiego pozwoliłoby bezspornie wykazać brak dowolności Banku w ustalaniu kursów walut, brak naruszenia interesu konsumenta wskutek wprowadzenia spornych klauzul do Umowy;

c) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z 271 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie dowodu ze świadka M. D., a skutkiem tego błąd w ustaleniach faktycznych co do faktu, że Bank nie ponosił żadnego ryzyka związanego z zawarciem umowy i dowolnie ustalał kurs w tabeli kursowej, co w konsekwencji doprowadziło do stwierdzenia nieważności Umowy;

d) art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie sprzecznej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, oceny dowodów i wyciągnięcie bezpodstawnych wniosków leżących u podstaw wyroku, w szczególności przez:

i. błędną ocenę zeznań Powoda i nadanie mu waloru wiarygodności, w jakim były one sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oraz z dokumentacją kredytową i innymi dokumentami zgromadzonymi w sprawie, co doprowadziło do błędów w ustaleniach faktycznych, co do okoliczności jakie towarzyszyły Stronom przy zawarciu umowy, a w szczególności informacji przekazywanych Powodowi przez Pozwanego, co doprowadziło do błędnego uznania przez Sąd I instancji, że Pozwany nie poinformował Powoda w sposób należyty o istotnych okoliczności dotyczących zawarcia spornej umowy;

ii. nieprawidłową ocenę dowodu z dokumentu - (...) Tabela Kursowa (...) - metodyka oraz analiza porównawcza, i stwierdzenie, że Bank dowolnie ustalał kurs CHF i był on dowolnie zmieniany przez Pozwanego, podczas gdy z dokumentu tego wynika, że Bank nie miał możliwości dowolnego ustalenia kursów walut;

iii. bezpodstawne przyjęcie, że Bank miał możliwość dowolnego ustalania poziomu publikowanych kursów walutowych podczas gdy Umowa zawiera odesłanie do Tabeli Kursów Walut Obcych, publikowanej przez bank, która z definicji musi zawierać kursy na poziomie rynkowym. Samo odesłanie do tabeli kursowej publikowanej przez bank, przedsiębiorcę działającego na rynku regulowanym, publikującego kursy w oparciu o normę ustawową (art. 111 ust. 1 pkt. 4 Prawa Bankowego), podlegającego nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego, eliminuje możliwość dowolnego ustalania kursów na potrzeby wykonania Umowy. Niezależnie od powyższego, § 2 zmienionego Regulaminu przewidywał przesłanki ustalania kursów walut przez Bank (Dowód nr (...) załączony do odpowiedzi na pozew- Pismo Okólne No. (...)wraz z załącznikiem - zmienionym Regulaminem);

iv. bezpodstawne przyjęcie, że zabezpieczenie kredytu rażąco naruszało interesy Powoda, podczas gdy jest zgromadzony materiał dowodowy, w szczególności dokumentacja kredytowa przeczy temu stwierdzeniu w całości;

v. bezpodstawne przyjęcie, że strony nie określiły w umowie wzajemnych głównych świadczeń stron, podczas gdy, po pierwsze, postanowienia Umowy dotyczące kursów wykorzystywanych do przeliczeń nie regulowały głównych świadczeń umowy, ale miały charakter poboczny, a ponadto strony umówiły się co do tych świadczeń, co wprost wynika z treści Umowy, zarówno w zakresie ryzyka - dot. umowy nr (...) z dnia 7 maja 2007 roku (§ 32 ust. 1 Umowy) i rodzajów kursów (expressis verbis wpisane do § 1 ust. 3a i § 12 ust. 4 Umowy kurs kupna i kurs sprzedaży) oraz dot. umowy nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 roku (§ 29 Umowy) i rodzajów kursów (expressis verbis wpisane do § 1 ust. 3a i § 10 ust. 5 Umowy kurs kupna i kurs sprzedaży) a także w zakresie zasad ustalania kursów (odesłanie do Tabeli Kursów Walut Obcych, publikowanej przez Bank, która z definicji musi zawierać kursy na poziomie rynkowym). Przepisy powszechnie obowiązującego prawa, w szczególności k.c., dopuszczają możliwość zawarcia umowy, w której nie jest jeszcze wskazana ostateczna wysokość świadczenia, a jedynie podstawy do jej ustalenia, a strony w treści Umowy ustaliły jednoznacznie zasady określenia salda udzielonego Powodom kredytu oraz spłaty poszczególnych rat kredytu;

vi. bezpodstawne i wewnętrznie sprzeczne przyjęcie, że Pozwany uzyskiwał jakikolwiek dodatkowy zysk poprzez dokonywanie przeliczeń waluty w oparciu o dowolnie ustalany przez siebie kurs waluty.

vii. bezpodstawne przyjęcie, że Bank nie pouczył Powoda w należyty sposób o związanych z Umową ryzykach, podczas gdy dokumentacja kredytowa zawiera oświadczenia Powoda złożone po przedstawieniu stosownych materiałów i pouczeń, a sama treść tych oświadczeń wskazuje na ryzyka związane z Umową, w szczególności ryzyko kursowe (§ 32 ust. 1 Umowy nr (...) oraz § 29 ust. 1-2 Umowy nr (...)),

viii. wyrywkową ocenę dowodu z Aneksu z dnia 2 maja 2012 roku do umowy nr (...) z dnia 7 maja 2007 roku oraz do umowy nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 roku i stwierdzenie, że spłata zadłużenia przez Powoda bezpośrednio w walucie CHF nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia, w sytuacji gdy, od daty zawarcia tego Aneksu sporne postanowienia dotyczące waloryzacji rat spłaty kredytu po kursie CHF Banku nie miały już zastosowania do stosunku zobowiązaniowego Powoda.

e) art. 316 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i rozstrzygnięcie o skutkach abuzowości (względnie nieważności postanowień Umowy) wyłącznie na podstawie przepisów aktualnych na dzień zawarcia Umowy, podczas gdy przy rozstrzygnięciu o zasadności zwrotu spłaconych przez Powoda rat, można zastosować art. 358 § 2 k.c. w brzmieniu aktualnym na dzień zamknięcia rozprawy, (tj. z uwzględnieniem nowelizacji zmieniającej art. 358 § 2 k.c., która weszła w życie 24 stycznia 2009 r., przewidującej oparcie przeliczeń wartości świadczeń w oparciu o kurs średni NBP);

2. naruszeniu przepisów prawa materialnego, a to:

a) art. 111 ust. 1 pkt. 4 Prawa bankowego w zw. z art. 56 k.c., w zw. z art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 Prawa bankowego w zw. z art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. zmieniająca ustawę Prawo bankowe (Dz.U.2011, nr 165, poz. 984), poprzez ich niezastosowanie i ocenę, że Bank rzekomo mógł dowolnie ustalać kursy walut stosowane do przeliczeń, a ponadto, stosownie do ustawy antyspreadowej, nawet gdyby strony nie ustaliły mechanizmu wyznaczania wysokości świadczeń wystarczająco precyzyjnie, skutkiem winno być uzupełnienie stosunku prawnego zgodnie z postanowieniami ustawy antyspreadowej, ale nie nieważność mechanizmu waloryzacji kredytu, a tym bardziej nie nieważność Umowy;

b) art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe t.j. Dz.U. 2016 poz. 1988), poprzez ich nieprawidłową wykładnię i w konsekwencji stwierdzenie sprzeczności postanowień Umowy regulujących waloryzację z powołanymi przepisami;

c) art. 353¹ k.c. poprzez jego błędną wykładnię i stwierdzenie, że Umowa sprzeciwia się ustawie, właściwości stosunku, zasadom współżycia społecznego, a w konsekwencji stwierdzenie jej nieważności;

d) art. 58 § 1 k.c. poprzez jego niezasadne zastosowanie i stwierdzenie, że Umowa stanowiła czynność prawną sprzeczną z ustawą.

e) art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 56 k.c. poprzez jego niezastosowanie i ocenę oświadczeń woli złożonych przez strony Umowy wyłącznie na podstawie literalnego brzmienia postanowień Umowy, bez wzięcia pod uwagę okoliczności, w których zostały złożone, zasad współżycia społecznego oraz ustalonych zwyczajów, jak również oparcie się na dosłownym brzmieniu Umowy, bez uwzględnienia zgodnego zamiaru stron i celu Umowy, a w konsekwencji nieprawidłowe ustalenie, że Umowa przewidywała możliwość dowolnego ustalania kursów na potrzeby wyliczenia wysokości rat kredytowych przez Bank;

f) naruszenie art. 358 § 2 k.c. w brzmieniu aktualnym na dzień zamknięcia rozprawy, poprzez jego niezastosowanie podczas gdy możliwe jest zastosowanie na tej podstawie do przeliczeń kursu średniego NBP, po wyeliminowaniu z Umowy odesłania do kursów publikowanych w Tabeli Kursów Walut Obcych Pozwanego Banku;

g) naruszenie art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (obecnie tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz.160), poprzez jego niezastosowanie przy rozstrzygnięciu o skutkach rzekomej nieważności klauzul;

h) naruszenie art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (obecny tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. poz. 2027) poprzez jego niezastosowanie;

i) art. 189 k.p.c. poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie;

j) art. 405 k.c. i art. 410 § 2 k.c. przez ich bezpodstawne zastosowanie, ewentualnie art. 409 k.c. przez jego niezastosowanie;

k) art. 118 k.c. w zw. z art. 120 k.c. poprzez ich wadliwą wykładnię i zastosowanie oraz przyjęcie, że raty kredytu oraz opłaty z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, płacone przez Powoda, którym odpowiada zasądzona kwota nie stanowią świadczeń okresowych i nie podlegają 3-letniemu terminowi przedawnienia,

l) naruszenia art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 410 § 1 i 2 k.c. i art. 411 pkt. 2 i 4 k.c. poprzez ich niezastosowanie pomimo, że zasądzona suma powinna zostać pomniejszona o wartość wypłaconego kapitału, w zakresie w jakim nie został on spłacony ratami nieobjętymi pozwem.

m) naruszenia art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c. przez zasądzenie odsetek począwszy od daty wcześniejszej niż dzień wydania prawomocnego wyroku, podczas gdy należało przyjąć, że do czasu zapadnięcia prawomocnego wyroku Bank miał uzasadnione podstawy by przypuszczać, że nie jest w zwłoce wobec strony przeciwnej.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę wyroku i oddalenie powództwa w zaskarżonej części; ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, nadto w każdym alternatywnym przypadku zasądzenie kosztów procesu za postępowanie I instancji oraz za postępowanie II instancji.

Dodatkowo skarżący wniósł o rozpoznanie postanowienia Sądu I instancji wydanego w dniu 13 grudnia 2019 roku w przedmiocie pominięcia dowodu z opinii biegłego na fakty wskazane przez pełnomocnika Pozwanego w pkt. I petitum pisma procesowego pozwanego z dnia 18 listopada 2019 roku. Wniósł o uchylenie tego postanowienia oraz dopuszczenie i przeprowadzenie ww. dowodu na tezy wskazane w apelacji. Rozpoznanie postanowienia Sądu I instancji wydanego w dniu 5 października 2021 roku w przedmiocie pominięcia dowodu z opinii biegłego na fakty wskazane przez pełnomocnika Pozwanego w pkt. I petitum pisma procesowego pozwanego z dnia 18 listopada 2019 roku. Wniósł o uchylenie tego postanowienia oraz dopuszczenie i przeprowadzenie ww. dowodu na tezy wskazane w apelacji.

Powodowie wnieśli o oddalenie apelacji; pominięcie wniosków pozwanego o rozpoznanie postanowień dowodowych Sądu I instancji, zasądzenie zwrotu kosztów procesu, oraz o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z dokumentu, na okoliczności opisane w treści pisma.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna i uległa oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Ustalenia faktyczne poczynione przez sąd I instancji są prawidłowe i Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne.

Zarzut naruszenia art. 233 par. 1 k.p.c. jest chybiony. Sąd I instancji wszechstronnie rozważył materiał dowodowy, ocenił go zgodnie z zasadami wiedzy, logiki i doświadczenia życiowego. Rację ma sąd I instancji, że zgłoszone przez pozwanego wnioski o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia. Sąd Apelacyjny pominął na podstawie art. 235² par. 1 pkt 2 k.p.c. wnioski o dopuszczenie w/w dowodów ponowione w apelacji.

Okoliczność, w jaki sposób Bank ustalał kursy walut w Tabeli Kursów i czy miały one rynkowy charakter pozostaje bez wpływu na rozstrzygnięcie ponieważ oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy (uchwała Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018 r. III CZP 29/17). Wydarzenia mające miejsce po zawarciu umowy, nie mają wpływu na ocenę abuzywności postanowień umowy. Nawet w sytuacji gdyby kurs w Tabeli Kursów pozwanego Banku był kursem rynkowym istniałaby podstawa do przyjęcia, że klauzule przeliczeniowe są abuzywne, albowiem potencjalnie dawały bankowi możliwość dowolnego kształtowania owego kursu i jednostronnego decydowania o wysokości rat spłat obciążających kredytobiorców, co samo przez się rażąco narusza ich interesy. Abuzywność postanowienia umownego ocenia się przez pryzmat uprawnień, jakie przyznał sobie przedsiębiorca w kwestionowanym postanowieniu, a nie przez analizę, czy i jak następnie wykorzystywał przyznane sobie uprawnienie.

W związku z powyższym za chybiony należało uznać zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z 271 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie dowodu z zeznań świadka M. D. oraz zarzut nieprawidłowej oceny dowodu z dokumentu - (...) Tabela Kursowa (...) - metodyka oraz analiza porównawcza. Nawet w sytuacji gdyby kurs w Tabeli Kursów pozwanego Banku był kursem rynkowym istniałaby podstawa do przyjęcia, że klauzule przeliczeniowe są abuzywne, albowiem potencjalnie dawały bankowi możliwość dowolnego kształtowania owego kursu. Okoliczność, że § 2 zmienionego Regulaminu przewidywał przesłanki ustalania kursów walut przez Bank, nie sanuje wadliwości spornych umów od chwili ich zawarcia do daty zmiany regulaminu.

Rację ma sąd I instancji, że wobec nie wskazania przez Bank w każdej ze spornych umów kredytowych jasnych, obiektywnych kryteriów według, których ustalać będzie kurs wymiany walut mający zastosowanie do wyliczenia rat spłaty oraz do przeliczenia kwoty kredytu na PLN, kredytobiorcy nie mogli oszacować wpływających dla nich z tych umów konsekwencji ekonomicznych i wyliczyć kwoty, którą będą mieli obowiązek świadczyć. W orzecznictwie uznaje się, iż określenie wysokości należności obciążającej konsumenta z odwołaniem do tabel kursów ustalanych jednostronnie przez bank, bez wskazania obiektywnych kryteriów, jest nietransparentne, pozostawia pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarcza kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz narusza równorzędność stron (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14 (OSNC 2016, Nr 11, poz. 134, z dnia 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16 (nie publ.), z dnia 19 września 2018 r., I CNP 39/17, nie publ., z dnia 24 października 2018 r., II CSK 632/17, nie publ., z dnia 13 grudnia 2018 r., V CSK 559/17, nie publ., z dnia 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18, nie publ., z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115, z dnia 9 maja 2019 r., I CSK 242/18, nie publ., z dnia 29 października 2019 r., IV CSK 309/18, nie publ.). Ze spornych umów nie wynika, na podstawie jakich kryteriów Bank ustalał kurs wymiany CHF zarówno w chwili wypłacania świadczenia powodom, jak i w chwili spłacania przez nich rat kredytu. Jak wskazał sąd I instancji, wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z 27.12.2010 sygn. XVII AmC 1531/09 za klauzulę niedozwoloną zostało uznane stosowane przez pozwanego postanowienie „Raty kapitałowo – odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50”. W sprawie nie wykazano istnienia okoliczności, które na gruncie spornych umów mogłyby doprowadzić do innej oceny w/w klauzuli.

Podkreślić należy, że tzw. klauzule przeliczeniowe nie zostały wprowadzone do spornych umów w wyniku negocjacji. Zgodnie z art. 385¹ par. 3 k.c. nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument

nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Bezsporne jest, że postanowienia umowy kredytu z 7.05.2007r. oraz z 17.06.2009r. przejęte zostały z wzorca umowy stosowanego przez bank. Z zeznań powodów nie wynika, że prowadzili negocjacje co do poszczególnych postanowień umowy a pozwany nie udowodnił, że takie negocjacje miały miejsce. Okoliczność, że Bank dopuszczał możliwość zmiany postanowień zawartych we wzorcu umownym, nie oznacza, że postanowienia dotyczące przeliczeń kursowych zostały indywidualnie uzgodnione. Z zeznań powoda wynika, że nie negocjowali umów i nie chcieli nic zmieniać (k.1284). Kredyt w PLN indeksowany kursem CHF stanowił jeden z wariantów kredytu oferowanego przez pozwanego. Wybór tego kredytu nie oznacza, że doszło do indywidualnego uzgodnienia postanowień dotyczących indeksacji.

Korekty wymagają rozważania prawne sądu I instancji, w części, w której sąd ten przyjął, że zawarta przez strony umowa jest nieważna z uwagi na sprzeczność jej treści z art. 353¹ k.c. W sytuacji kolizji art. 58 k.c. i 385¹ k.c. należy dać pierwszeństwo drugiemu z rzeczonych przepisów traktując go jako *lex specialis* w zakresie ochrony konsumenckiej, względem ogólnych regulacji kodeksowych. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z 28.04.2022r., sygn. III CZP 40/22, sprzeczne z naturą stosunku prawnego kredytu indeksowanego do waluty obcej są postanowienia, w których kredytodawca jest upoważniony do jednostronnego oznaczenia kursu waluty właściwej do wyliczenia wysokości zobowiązania kredytobiorcy oraz ustalenia wysokości rat kredytu, jeżeli z treści stosunku prawnego nie wynikają obiektywne i weryfikowalne kryteria oznaczenia tego kursu. Postanowienia takie, jeśli spełniają kryteria uznania ich za niedozwolone postanowienia umowne, nie są nieważne, lecz nie wiążą konsumenta w rozumieniu art. 385¹ par. 1 k.c.

Ustalenia i rozważania prawne sądu I instancji co do tego, że w umowie zawarto postanowienia, w których kredytodawca jest upoważniony do jednostronnego oznaczenia kursu waluty właściwej do wyliczenia wysokości zobowiązania powoda oraz ustalenia wysokości rat kredytu, bez wskazania obiektywnych i weryfikowalnych kryteriów oznaczenia tego kursu są prawidłowe. Postanowienia te (zawarte w par. 8 ust.1, par. 12 ust. 4, par.14 ust. 5 umowy z 7 maja 2007r. i w par. 10 ust. 5, par. 12 ust. 5 i par. 1 ust. 3A umowy z 17 czerwca 2008r. oraz par. 1 ust.2 i par. 23 ust. 2 regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...)) są abuzywne w rozumieniu art. 385¹ par. 1 k.c.

Sąd Apelacyjny przyjmuje, że na skutek eliminacji postanowień uznanych za niedozwolone, obie umowy kredytu są nieważne (bezskuteczne) *ex lege* i nie wiążą stron ze skutkiem *ex tunc*, (art. 385¹ par. 1 k.c.). Postanowienia dotyczące ubezpieczenia niskiego wkładu własnego jako akcesoryjne w stosunku do w/w umów kredytu, nie mogą obowiązywać w oderwaniu od tych umów, zatem dzielą ich los. Skoro umowy na skutek eliminacji postanowień dotyczących klauzul przeliczeniowych są nieważne, to postanowienia dotyczące ubezpieczenia niskiego wkładu muszą być także uznane za nieważne jako stanowiące część umowy, niezależnie od tego czy są abuzywne.

Prawidłowe jest ustalenie sądu I instancji, że zarówno indeksacja jak i odesłanie do tabel kursowych stanowią główny przedmiot umowy, oraz że postanowienia te nie zostały sformułowane jednoznacznie, gdyż Bank nie wskazał zasad ustalania kursów oraz nie udzielił powodom rzetelnej informacji o ryzyku kursowym przy jednoczesnym wykreowaniu takiego ryzyka w obu umowach.

Sąd Apelacyjny przyjmuje, że informacje udzielone powodom przez Bank o skali ryzyka kursowego nie pozwalały im na podjęcie świadomej i rozważnej decyzji co do związania się postanowieniami umów o kredyt w PLN indeksowany kursem CHF, a w związku z powyższym dopuszczalne jest badanie abuzywności klauzuli ryzyka kursowego.

Oświadczenia powodów zawarte w par. 32 umowy kredytu z 7.05.2007r. (k.105v) i w par. 29 ust. 2 umowy kredytu z 17.06.2008r. (k.124), świadczą o formalnym poinformowaniu ich o ryzyku kursowym, bez przedstawienia wyczerpujących i rzetelnych informacji o skali tego ryzyka a zatem w sposób nie spełniający wymogów z art. 4 ust. 2 dyrektywy nr 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. o nieuczciwych warunkach w umowach konsumenckich, zgodnie z którym warunki umowy powinny być wyrażone prostym i zrozumiałym językiem. Z oświadczeń tych wynika, że kredytobiorcy wiedzą, że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe a jego konsekwencje wynikające

z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu. Powodowie zeznali, że przedstawiono im kurs CHF z ostatnich dwóch lat i jednocześnie pracownik banku mówił, że jest to pewna waluta (k.1285). Powodowie byli przekonani, że kurs CHF jest stabilny (k.1285), w symulacji nie widzieli rozbieżności (k.1286). Zapewniano ich, że rata kredytu nie będzie przekraczać 2000/2500 zł. (k.1286). W ocenie Sądu Apelacyjnego nie ma podstaw by takim zeznaniom powodów odmówić wiarygodności. Pozwany nie przedstawił dowodów, podważających te zeznania a w szczególności nie dołączył symulacji wysokości rat kapitałowo odsetkowych zakładających wzrost kursu CHF, przedstawionych powodom przed zawarciem każdej z umów.

Pozwany nie udowodnił, iż poinformował powodów o skali ryzyka kursowego, jakie przyjmują na siebie podpisując umowy o kredyt indeksowany kursem CHF a zwłaszcza o tym, że ryzyko to jest nieograniczone. Nie ulega wątpliwości, że powodowie poinformowani zostali przez Bank o tym, że niekorzystna zmiana kursu waluty spowoduje wzrost comiesięcznych rat spłaty kredytu. Taka informacja nie może być jednak uznana za wystarczającą do podjęcia przez kredytobiorców świadomej decyzji o wyborze kredytu w PLN indeksowanego do CHF.

Z uwagi na długi okres kredytowania (348 miesięcy w umowie z 7.05.2007r. i 336 miesięcy w umowie z 17.06.2008r.), Bank powinien wyraźnie wskazać powodom niebezpieczeństwa wiążące się z oferowanym kredytem, tak by mieli pełne rozeznanie co do jego skutków ekonomicznych. Bank nie może uwolnić się od odpowiedzialności odwołaniem do samych tylko formalnych ram swych obowiązków i do treści rekomendacji S z 2006r. Powodom, jako konsumentom, do podjęcia rozsądnej decyzji potrzebna była wiedza o sposobie kształtowania się kursów CHF w szerokim horyzoncie czasowym, z uwzględnieniem historycznych danych i wpływających z nich prawidłowości oraz o znaczeniu tych okoliczności dla całościowej kwoty ostatecznego zobowiązania. Ogólne informacje o wzroście kosztów kredytu przy wahaniami kursowych nie są wystarczające. Do kwestii minimum informacji o ryzyku kursowym, jakie powinien otrzymać konsument przed zawarciem umowy kredytu, w której wartość świadczeń uzależniona jest od kursu waluty obcej Trybunał Sprawiedliwości UE odniósł się między innymi w wyroku z 20.09.2017r. R.P. A. i in. (...) SA, w którym stwierdził, że konsumentowi przed zawarciem umowy powinno być wyjaśnione co najmniej jak na wysokość jego zobowiązań wpłynie silna deprecjacja waluty krajowej w stosunku do waluty obcej. Informacje przekazane konsumentowi przez bank powinny umożliwić konsumentowi nie tylko zrozumienie, że zmiana kursu waluty rozliczeniowej może pociągać za sobą niekorzystne konsekwencje dla jego zobowiązań finansowych, lecz muszą również pozwolić zrozumieć rzeczywiste ryzyko, na które narażony jest konsument w trakcie obowiązywania umowy. W tym celu konieczne jest przedstawienie konsumentowi symulacji wysokości rat kredytu i salda jego zadłużenia w przypadku istotnej i niekorzystnej dla niego zmiany kursu waluty obcej wykorzystywanej jako miernik wartości. Pozwany nie twierdzi, że takie symulacje powodom przedstawił. Wobec powyższego brak jest podstaw do odmówienia wiarygodności zeznaniom powodów, że zawierając umowę nie wiedzieli, iż są zagrożeni dużym wzrostem kursu CHF, oraz że kredyt ten określono jako najbardziej korzystny z uwagi na najniższe oprocentowanie.

Powodowie jako kredytobiorcy nie dysponowali odpowiednimi informacjami, których powinien udzielić im pozwany tak, aby mogli podjąć świadomą i rozważną decyzję o zawarciu umowy kredytu.

Umowa kredytu indeksowanego kursem CHF (zarówno ta z 7.05.2007r. jak i ta z 17.06.2008r.) była dla powodów niekorzystna od samego początku. Nie ulega wątpliwości, że obiektywnie możliwe do osiągnięcia przez nich korzyści z przedmiotowej umowy, wynikające z oprocentowania kredytu z zastosowaniem stawki bazowej LIBOR3M nie równoważyły w sposób dostateczny ryzyka kursowego związanego z umową w całym okresie jej obowiązywania, oraz że bank nie zaproponował powodom innego zabezpieczenia przed ryzykiem walutowym.

Nielojalność banku wobec powodów jako konsumentów wyrażająca się w proponowaniu im produktu związanego z istotnym ryzykiem walutowym i jednocześnie zaniechaniu rzetelnego poinformowania o tym, jak kosztowne mogą być dla nich skutki związania się takim kredytem w dalszej perspektywie, stanowi o naruszeniu dobrych obyczajów i rażąco narusza interesy powodów, przy czym owo rażące naruszenie interesów powodów wyraża się w tym, że nie byli w stanie ocenić ryzyka, z jakim wiązało się zawarcie umowy kredytu.

Narzucenie powodom zarabiającym w walucie krajowej niczym nieograniczonego ryzyka walutowego, w przypadku kredytu hipotecznego zaciąganego na wiele lat i opiewającego na wysoką sumę, naraziło ich na znaczny wzrost zadłużenia, podrożyło koszty kredytowania w stopniu, którego nie byli świadomi w dacie zawierania umowy, a nawet może spowodować taki wzrost zadłużenia, któremu nie poddają, i tym samym rażąco narusza interes powodów.

W wyroku z dnia 10 czerwca 2021 r. (C- 776/19, pkt 100-103) Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej przyjął, że w świetle wiedzy i większych środków, jakimi dysponuje przedsiębiorca w celu antycypowania ryzyka kursowego, które może urzeczywistnić się w dowolnym momencie w trakcie obowiązywania umowy, a także nieobjętego górnym pułapem ryzyka wahań kursów wymiany walut, jakim obciążają konsumenta warunki umowne, należy stwierdzić, że takie warunki mogą prowadzić do znaczącej nierównowagi wynikających z danej umowy kredytu praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta. Trybunał uznał że warunki umowy kredytu, przewidujące, iż waluta obca jest walutą rozliczeniową, a waluta krajowa jest walutą spłaty, i powodujące skutek w postaci ponoszenia nieograniczonego ryzyka kursowego przez kredytobiorcę, mogą doprowadzić do powstania znaczącej nierównowagi wynikających z tej umowy kredytu praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta, jeśli przedsiębiorca nie mógł racjonalnie oczekiwać, przestrzegając wymogu przejrzystości w stosunku do konsumenta, iż ten konsument zaakceptowałby, w następstwie indywidualnych negocjacji, nieproporcjonalne ryzyko kursowe, które wynika z takich warunków Przerzucenie na konsumenta nieograniczonego ryzyka zmiany kursu waluty, zaburza równowagę kontraktową. Takie zaburzenie równowagi kontraktowej ma miejsce w niniejszej sprawie.

Postanowienia abuzywne są od początku, z mocy samego prawa dotknięte bezskutecznością na korzyść kredytobiorcy, chyba że następczo udzieli on świadomej i wolnej zgody na te klauzule i w ten sposób przywróci im skuteczność z mocą wsteczną (zob. uchwałę składu 7 sędziów SN - zasada prawna z dnia 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56). Powodowie takiej zgody nie udzielili, domagając się uznania obu umów za nieważne. Składając zeznania oświadczyli, że zdają sobie sprawę z konsekwencji nieważności umów i że jest to dla nich jedyne dobre rozwiązanie (k.1285). Przed wytoczeniem powództwa poinformowani zostali przez pełnomocnika, że w sytuacji nieważności umów będą musieli zwrócić Bankowi całą otrzymaną kwotę kapitału oraz, że Bank może wystąpić przeciwko nim z dalszymi roszczeniami (k1826v). Zawierając aneksy do spornych umów nie sanowali zawartych w nich postanowień abuzywnych. Okoliczność, że mogą spłacać zaciągnięte kredyty bezpośrednio w CHF nie prowadzi do usunięcia pierwotnej wadliwości obu umów.

Wylimitowanie ryzyka kursowego wynikającego z par. 2 ust.1 umowy, oznacza że utrzymanie umowy w mocy nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością. Nie może zostać uznany za ważny kontrakt, w którym nie osiągnięto konsensusu co do elementów przedmiotowo istotnych umowy. Nie ulega wątpliwości Sądu Apelacyjnego, że postanowienia dotyczące ryzyka kursowego i klauzul przeliczeniowych odnoszą się do głównego przedmiotu umowy. Nie ma przepisu, który nadawałby się do uzupełnienia luki powstałej wskutek eliminacji abuzywnego postanowienia wprowadzającego do umowy ryzyko kursowe. Mogłyby one być co najwyżej hipotetycznie rozważane w sprawach, w których ryzyko kursowe nie byłoby abuzywne per se, a jedynie postanowienia wyznaczające sposób ustalania kursu waluty związane z mechanizmem indeksacji, okazałyby się niedozwolone. Odwołanie się do art. 358 k.c. nie usuwałoby z umowy postanowień abuzywnych, te bowiem nie odnoszą się wyłącznie do zasad ustalania przez bank kursu CHF i zagadnienia spreadu, lecz do kwestii zasadniczej – ryzyka walutowego wiążącego się z samym faktem związania konsumenta kredytem walutowym. Takiego ryzyka w oczywisty sposób nie niweluje art. 358 § 2 k.c., który nie tylko nie obowiązywał w czasie zawierania spornej umowy w wersji znowelizowanej ustawą z dnia 23 października 2008 roku (Dz.U. Nr 228, poz. 1506), a ponadto nie został przez ustawodawcę przewidziany jako przepis mogący zastąpić bezskuteczne postanowienia umów zawieranych przez profesjonalistów z konsumentami, lecz dotyczy samej możliwości wykonania ważnie zawartej umowy przez spełnienie świadczenia w walucie polskiej. Także w orzecznictwie wskazuje się na brak możliwości zastąpienia klauzul abuzywnych postanowieniami dotyczącymi kredytu indeksowanego do średniego kursu CHF w Narodowym Banku Polskim z uwagi na brak normy prawnej pozwalającej na taką operację, a nadto nieobjęcie takiego rozwiązania zgodnym zamiarem stron umowy (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 grudnia 2019 roku, V CSK 382/18).

Z tych samych względów nie jest możliwe zastosowanie w sprawie w miejsce postanowień abuzywnych m.in. art. 24 i 32 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 roku o Narodowym Banku Polskim (tekst jednolity: Dz.U. z 2020 roku, poz. 2027), jako mających charakter ogólny, których ratio legis nie jest zastępowanie luk w umowie wywołanych wyeliminowaniem z niej postanowień niedozwolonych. Przepisem uzupełniającym lukę nie jest także art. 41 ustawy z dnia 22 sierpnia 1936 roku Prawo wekslowe (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 roku, poz. 160) z racji na zawężenie jego stosowania do zobowiązań wekslowych.

Tzw. Ustawa antyspreadowa nie może stanowić podstawy do uzupełnienia w umowie luk powstałych na skutek eliminacji klauzul niedozwolonych albowiem ustawodawca nie przewidział w jej treści możliwości sanowania postanowień niedozwolonych a jedynie nałożył na Banki obowiązek wprowadzenia stosownych zmian do umów już zawartych, ze skutkiem ex nunc.

W punkcie 3 sentencji wyroku z dnia 3 października 2019 roku (C-260/18, D.) Trybunał Sprawiedliwości dokonał negatywnej oceny możliwości (zgodności z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/16) podstawienia w miejsce niewiążących konsumenta postanowień umownych rozwiązań opartych na ogólnych normach odzwierciedlonych w przepisach art. 56 k.c., 65 k.c., 353¹ k.c., 354 k.c. (pkt. 8 - 11 oraz pkt. 59, 60, 61 i 62 wyroku), zatem zarzut naruszenia w/w przepisów nie zasługuje na uwzględnienie.

Unormowania zawarte w art. 385¹-385³ k.c. mają charakter szczególny w stosunku do tych przepisów, które mają ogólne zastosowanie do kształtowania przez kontrahentów treści umowy (np. art. 58, 353¹ czy 388 k.c.). Stanowią implementację w polskim prawie postanowień dyrektywy nr 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. o nieuczciwych warunkach w umowach konsumenckich, co rodzi określone konsekwencje dla ich wykładni. Przede wszystkim musi ona prowadzić do takich rezultatów, które pozwolą urzeczywistnić cele dyrektywy.

Klauzula ryzyka walutowego (walutowa) oraz klauzula kursowa (spreadowa) stanowią elementy składające się na całościowy mechanizm indeksacyjny (klauzulę waloryzacyjną). W rezultacie, ze względu na ich ściśle powiązanie nie jest dopuszczalne uznanie, że brak abuzywności jednej z tych klauzul skutkuje brakiem abuzywności całego mechanizmu indeksacyjnego; innymi słowy, wystarczy, że jedna z tych klauzul jest uznana za abuzywną, aby cały mechanizm indeksacji został uznany za niedozwoloną klauzulę umowną. W niniejszej sprawie niedozwolony jest cały mechanizm indeksacyjny.

Zarzut naruszenia art. 410 § 1 w zw. z art. 405 k.c. nie jest zasadny. Sąd Apelacyjny podziela stanowisko sądu I instancji.

Wobec nieważności umowy kredytowej z 7.05.2007r. i z 17.06.2008r. powodom przysługuje roszczenie o zwrot świadczeń spełnionych w wykonaniu w/w umów, zgodnie z art. 410 § 1 w zw. z art. 405 k.c. Roszczenie to jest niezależne od tego, czy i w jakim zakresie powodowie są dłużnikami banku z tytułu zwrotu nienależnie otrzymanej kwoty kredytu (tak Sąd Najwyższy w uchwale z 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20, OSNC 2021/6/20 oraz w uchwale składu 7 sędziów, mającej moc zasady prawnej, z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021/9/56). Spełnione przez kredytobiorcę nienależnie na podstawie postanowienia abuzywnego świadczenie podlega zwrotowi choćby kredytobiorca był równoległe dłużnikiem banku (wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC – zb. dod. 2021/B/20).

Jeżeli umowa kredytu jest nieważna, płatności kredytobiorcy ukierunkowane na umorzenie umownego zobowiązania kredytowego (jak się okazało – nieważnego) nie prowadzą do umorzenia jego zobowiązania do zwrotu otrzymanej kwoty kredytu jako świadczenia nienależnego, gdyż sprzeciwia się temu zarówno brak woli umorzenia zobowiązania z tytułu nienależnego świadczenia, jak i brak podstaw po stronie banku, aby inaczej rozumieć działanie świadczącego. Argumentu na rzecz tezy przeciwnej nie dostarcza też art. 411 pkt 4 k.c., gdyż również w tym przepisie chodzi tylko o świadczenie ukierunkowane na zaspokojenie oznaczonej, istniejącej, lecz jeszcze niewymagalnej wierzytelności (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów, mającej moc zasady prawnej, z 7 maja 2021 r., III

CZP 6/21, OSNC 2021/9/56). Spełnienie przez kredytobiorcę świadczenia bez zastrzeżenia zwrotu nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia gdyż nastąpiło w wykonaniu nieważnej czynności prawnej.

Pozwany nie wykazał, że uzyskane od powodów kwoty zużył lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, a więc w sposób konsumpcyjny bez uzyskania w zamian jakichkolwiek korzyści. Zarzut naruszenia art. 409 k.c. jest bezzasadny.

Chybiony jest zarzut naruszenia art. 118 k.c. w zw. z art. 120 k.c., kwoty uiszczone przez powodów, stanowiące świadczenie nienależne, nie są świadczeniami okresowymi i roszczenie powodów o zwrot nienależnego świadczenia nie podlega 3-letniemu terminowi przedawnienia.

Chybiony jest zarzut naruszenia art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c. przez zasądzenie odsetek począwszy od daty wcześniejszej niż dzień wydania prawomocnego wyroku. Sąd Apelacyjny podziela w tym zakresie stanowisko sądu I instancji.

Zarzut naruszenia art. 189 k.p.c. jest chybiony. Sąd Apelacyjny podziela w tym zakresie rozważania prawne sądu I instancji i odwołuje się do nich, nie znajdując potrzeby ponownego ich przytaczania.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do uwzględnienia apelacji i z mocy art. 385 k.p.c. oddalił ją.

O kosztach procesu za II instancję Sąd Apelacyjny orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sporu wyrażoną w art. 98 par. 1 i 3 k.p.c. obciążając nimi pozwanego.

SSA Ewa Kaniok